

IZHAJA VSAKI DAN

vsaki ob nedeljah in praznikih ob 5, ob ponedeljkih ob 9. Zjutraj. Posamične štev. se prodajajo po 3 nvč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Krazju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmencu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele štev. po 5 nvč. (10 stot.).

GLASI SE RAČUNAVO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 8 st. mm, smrtne, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠ

za vsa leta 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: celoletno K 5-20, pol leta 2-60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Ne frankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom).

Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski lista „Edinost“. — Tiskarna konsorcijska lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

Brzobjavne vesti.

Čehi nameravajo bojkotirati Dunaj

PRAGA 11. Radi gonje, ki so jo uprizorili dunajski Nemci proti Čehom, pozivlja čiško časopisje Čeha na bojkot Dunaja, ter da se kolikor mogoče izogibljuje Dunaja.

Razbojniški napad na banko.

Blagajnik ustreljen.

REKA 11. (Privatno.) Danes ob 10. uri predpoludne so trije lopovi vdrli v tukajšno „puško banko“, ubili ravnatelja Miloša, ki je nadomestoval blagajnika in odnesli 15.000 K. Obenem so napadli in oropali slučajno tujca, ki je bil v banki. Zjutraj so ga našli mrtvega na tleh. Vozil je bil 4000 K. Eden uradnikov je skočil skozi okno in je poklical policijo, kateri se je posrečilo vjeti enega tolovajev. Druga dva sta ušla. Pripominjamo, da se je to dogodilo na najbolj obljubljenem delu mesta, blizu h tla Evropa.

REKA 11. (K. B.) Danes predpol. so trije Rusi vdrli v reško ljudsko banko, ki ima svoje prostore v hotelu „Evropa“. Zaprli so za seboj vrata in ugrabili iz blagajne veliko svoto denarja. Pri tem je bil blagajnik z strelji iz Browningovega revolverja smrtno ranjen. Nekemu slugi ljudske banke, kateremu so žugali z revolverjem, so roparji vzeli iz žepa 3600 K gotovine. Na to so nabegnili. Na begu so večkrat ustrelili z revolverjem na osebe, ki so tekale za njimi, ne da bi bili koga ranili. Končno je vendar neki redar enega roparjev vjel, dočim sta zamogla njegova sootrova pobegniti. Blagajnika so spravili v bolnišnico, kjer miru.

REKA 11. Blaga nik reške ljudske banke je za poškodbe umrl.

REKA 11. (Priv.) Policija je ujela dva tolovaja, ki sta vdrila v ljudsko banko, oba sta Rusi imenom Peter Orlov in Peko Abramov. Tretji se še skriva. Policija je na vse strani brzobjavila zbog njegove aretacije. Blagajnik Miloš je umrl pol ure po napadu. Pri prvemu aretirancu so našli 7000 kron.

Ta tolovajski napad je povzročil na Reki silno razburjenje.

Pruski vojni minister odstopil.

BEROLIN 11. General kavalarije, vojni minister pl. Elm je odstopil ter bo začasno zastopal poveljujočega generala 7. armadnega zbora, ki je šel na dopust.

Generalni štrajk na Švedskem.

STOKHOLM 11. Po vsej deželi vlada mir. Poulčna železnica vozi povsod. Po ulicah Stokholmskih je živahno življenje. Promet parnikov je normalen, Policija in vojaštvo skrbita za popolno varnost občinstva. V Stokholmu so zopet odprte vse prodajalnice. Živila dobajajo redno. Plinarstva in elektrarna poslujejo normalno. Borza je mirna in tedi delovanje bank popolnoma normalno. Delavci vzdržujejo vzoren red.

NORKOEPING 11. Uslužbeni tukajšne cestne železnice so sklenili, da ne ustavijo dela. V dveh večjih tovarnah se je začelo zopet delati. 300—400 delavcev tovarne ledu se je tudi zopet prijavilo na delo.

STOKHOLM 11. Večerni listi so izšli tihi. Uslužbeni se sklenili zvečer, da nadaljujejo štrajk.

Boji med Španci in Maročani.

MADRID 11. — Iz španske trdnjave v severni Afriki Penon de la Gamera poročajo dne 9. t. m. da so začeli domačini ob zori streljati na trdnjavo. Španci so odprli ogenj, prizadeli sovražnika mnogo izgub, ter razdrli krog šotorov. Boji pri trdnjavi Penon de la Gamera so danes zopet začeli. Teh bojev so se vdeležili tudi civilisti. Proti večeru je postalo streljanje s pušk močnejše. — Neki zrakoplov, ki je bil spušen v Melili, je od-

kril več novih čast, katere je topništvo obstreljevalo. Zrakoplovci so videli kako so Maročani pobrali svoje mrtve in ranjene in potem bežali.

MADRID 11. Iz Penona poročajo: Okolu 1. ure zjutraj so španske baterije prisilile sovražnika, da je nehal streljati in da se je umaknil z velikimi izgubami mrtvih in ranjenih. Španci niso imeli izgub. Ob zori je sovražnik zopet začel streljati.

Dunaj 11. Glasom brzobjavnega poročila je vojna ladija „Nadvojvoda Ferdinand Maks“ dne 10. t. m. priplula v Dedesgrad, kjer ostane do 14. t. m. Na ladiji vse zdravo.

Praga 11. Danes ob 7. uri zjutraj so med Naslami in Pankracem našli umorjenega nekega redarja. Strellec je bržkone kakov vlomilec, ki ga je redar zasledoval.

Marijine vari 11. Kralj Edvard je ob 5 1/2 uri zvečer v avtomobilu došel semkaj iz Hebe.

Kodanj 11. Grof Frijs je danes popoldne sporočil kralju, da ne more sestaviti novega ministrstva.

Karlovi vari 11. Semkaj je došel na lečenje švicarski predsednik dr. Deucher.

Požega 11. (Ogr. biro.) Včeraj je prišel semkaj podban Cuvaj.

Ženeva 11. Egiptovski podkralj je včeraj prišel semkaj iz Pariza. Govori se, da ga je pozvala porta, naj pride čim prej na konferenco v Carigrad.

Konflikt med Turčijo in Grško glede Kreta.

Grška nota je povzročila v krogih mladoturškega odbora slab utis. Mejemt ko se je še včeraj verovalo v mirno rešitev konflikta, se drži sedaj v krogih mladoturškega odbora neizogibna napoved vojne. Gibanje, ki se opaja sedaj tu, je večje, kakor za časa aneksijske Bosne in Hercegovine. Vlado se kritikuje zelo odločno radi njenega neodločnega držanja. Nikdo se ne boji vojne, vsi so pripravljeni se je vdeležiti. Na meji Tesalije je koncentriranih okoli 40.000 mož tretjega vojnega zbora. V drugih vojnih zborih so že napravljene odredbe za sekiranje rezervistov.

Bolgarski vojvoda Panica je rabral v zadnjih dneh dva tisoč bolgarskih dobrovoljcev, ter je naznanil v nekem pismu na mladoturški odbor in bolgarske liste v Solunu, da stavi te dobrovoljce na razpolago za boj proti grškim četam v Makedoniji. Panicev predlog so mladoturki sprejeli. — Turške oblistnje so sprejele nalog, da oobrože bolgarske dobrovoljce.

* * *

CARIGRAD 11. List „Sabah“ pravi, da je grški odgovor v gotovi meri ugoden. Ostalo ministrstvo se ne bavi z odgovorom.

CARIGRAD 11. Kakor se govori, je nekotno členov turškega kabineta izjavilo, da je odgovor grškega ministrskega predsednika Rallija zadovoljiv. Diplomatični krogi menijo, da je nota spretno sestavljena. Neverjetno je, da bi turška vlada odpoklicala svojega odposlanca iz Aten, a sodi se, da se stvar uredi mirnim potom.

KANEJA 11. (Ag. Hava). Zdi se, da je krečanska vlada pripravljena dati vlastim zadoščenje v vprašanje zastav, razvešenih na trdnjavi. Z ozirom na notranje težave je pa želeli, da se da vladi odloga.

Turčija.

CARIGRAD 11. Listi poročajo, da je porta zahtevala, naj se radi grške agitacije odstrani grškega metropolita v Jasini.

„Veleizdajniški proces“

v Zagrebu.

(118. dan razprave.)

Zagreb 10. VIII.

Nastić pred sodiščem.

Kronska priča Nastić, ki se je predvčerajšnjem povrnil iz Sarajeva, je danes zopet prišel v sodno dvorano. Predsednik ga je pozval, naj poda svojo izjavo ozirom na predloge brambe. „Ali poznate korporala pri graškem bosanskem polku Milana Šarića?“ Nastić: „Jaz sem vse predloge braniteljev poslušal v galeriji in izjavim se o vsem.“ Branitelj dr. Lukinić: „Da čujemo torej!“ (Veselo.) Nastić je izjavil na to, da je bil 8 dni v Sarajevu, da nabira dokumente proti priči Simo Jovanoviću, predlagani od brambe. O tem, kar je Jovanović govoril o njem — Nastiću — in kar je za njim povedal dr. Popović tu pred sodiščem, se noče izreči za sedaj, dokler ne pride semkaj Jovanović sam. Le toliko hoče reči, da ima dokazov za to, da je Simo Jovanović lopov, slepar in ponarejalec menic.

Branitelj dr. Popović: „Saj je bil vaš prijatelj!“ (Hrupna veselo.) — Drž. pravnik Accurti (branitelju dr. Popovića): „Sedaj pa drži z vami.“ Obtoženec Adam Pribečević (drž. pravnik): „Vi pa se še vedno držite t gale (je pokazal na Nastića). Vprašajte ga vendar, kaj je naredil z ukradenim gledališkim kuzalom?“ (Veselo.) (Nastiću je namreč nedolgo temu očitil neki sarajevski list, da je na Dunaju ukradel neko gledališko kuzalo, ne da bi bil Nastić do danes reagiral na to). Nadalje je izpovedal Nastić, da Jovanoviću ni to pravo ime, ker se v resnici imenuje Pušara. Branitelj dr. Popović: „Torej nikdo od vas ne nosi pravega imena.“ (Velika veselo.) — Predsednik: „Ne žalite priče!“ Na to je Nastić priznal, da je z Lazo Dimitrijevićem delil onih 1000 K, ki jih je dobil na Cetinji za različne službe. Tedaj da je Dimitrijević zabaval čez Jovanovića, ki je sedaj prijatelj brambe! — Branitelj dr. Popović: „Prosim, to je vaš prijatelj. Vi ste ga vodili na Cetinje in poslali v Kragujevac.“

Drž. pravnik Accurti: „Sedaj je vaš prijatelj!“ Obtoženec Adam Pribečević: „In Vaš prijatelj je — Schmidt!“ Drž. pravnik je razburjeno zahteval varstva od strani sodišča. (Schmidt je namreč glavna priča iz skupine Verginmost-Topusko, o katerem so ugotovile zaprisežene priče, kako je sam javno pripovedoval, da ga je državni pravnik podkupil.) Obtoženec Adam Pribečević je dobil za to 24 ur temnega zapora, 2 postna dneva, in doležišče in vrhu tega so ga kaznovali še s takojšnjim odstranjenjem iz dvorane. Nastić: „Jaz hočem dokazati, da Jovanović ne zaslučuje vere, čim pride semkaj.“ Predsednik: „Čemu naj bi ga klicali semkaj, ako veste, da je podkupljen in da bo lagal!“ (Gibanje.) Branitelj dr. Popović: „To treba vendar prej dokazati!“ Branitelj dr. Lukinić (namigovaje na Nastićevo nemško brošuro, po nemški): „Wo ist die Wahrheit?“ (Velika veselo.) Predsednik: „Potem je torej vse, kar je dr. Popović tu pripovedoval zgolj izmišljotina Jovanovića?“

Nastić: „Samo izmišljotina. Vse je narejeno le v ta namen, da uniči njega (Nastića).“ On da ne želi nič drugega iskreneje, nego da Jovanović semkaj pride in izpove pod prisogo, kar ve o njem. Predsednik: „Ali tudi tu bi le lagal!“ — Branitelj dr. Popović: „Obžalujem, da Nastić ni občeval z boljšimi ljudmi. Potem bi povabili te bolje.“

Vsa sramota, vsa neureda, ki mu jo je povzročil oni človek, tedaj je pridružena želja po maščevanju zopet vzkipe v njem; tedaj se je misel na oboževano, umirajočo Ado, ki je potrebovala nujne zdravniške pomoči, umaknila misli na pretrpljeno prevaro, misli na maščevanje.

Skočil je po koncu in z bliskajočimi očmi je iztegnil roko in vatopivšemu pokazal vrata ter zavpil:

— Veni!

Rialti se je oplašen vstavil. Helena je zgrabila Pavla za roko in mu prestrašeno zavpila:

— Pavel! Ti umoriš svojo hčerko... najino hčerko!

Pavel jo je pahnul od sebe in držeč roko vedno iztegnjeno proti vratom je ponovil grozeče, besno:

— Veni!

A ko je Rialti na to odšel, je Pavel zopet pahnul od sebe Heleno, ki ga je kleče pred njim rotila in prosila. Pahnul jo je

O Milanu Šariću je rekel Nastić, da je zločinec. Nekoč da ga je v Belemgradu oklicfal, ker ga je razžalil. Pozneje da je bil Šarić zaprt radi nekega zločina.

Predsednik je odredil parvo pol ure. Po parzi je Nastić govoril nadalje o pričah, uvedenih po dru. Popoviću: Mandiću, Čučkoviću in Eri Javurek. Vsi ti so lopovi in tatovi. Tudi nekdanji tajnik nadškofa Stadlerja Grga Lemić je lopov.

Nima građenih želje, nego da bi vse te ljudi videl tu. — Branitelj dr. Popović: „Potem takem prosite vendar drž. pravdnika, naj privoli v to!“ — Nastić: „To storim sedaj!“ Drž. pravnik Accurti: „Vi ne veste še, kaj bom predlagal!“ Branitelj dr. Popović: „O, da! Predlagali boste, da sodišča te priče odkloni in sodišče vam ugodi.“ Predsednik je pozval branitelja. (Velika veselo.) Nastić je dalje priznal, da je bil v Trstu pod imenom Lang ali Langer, toda ne kakor špijon. (Veselo.)

Predsednik je ob zaključku naznanil, da bo jutri po zaslišanju Nastića zaslišana priča Ljuba Gjurgjević predlagana po Nastiću.

Kazenska ovadba proti Nastiću. Urednik „Srpake Rijeci“ Šandor Omčikuš, je vložil na državnem pravdnistvu v Sarajevu proti Nastiću kazensko ovadbo, v kateri navaja sledeče:

1. V Belemgradu je negovarjal Nastić Milana Šarića, sedaj desetnika bos. hero. pešpolka v Gradcu, naj vzame bombe, jih odnese v Sarajevo in vrže pod poslopje deželne vlade, da je razstrelji v zrak.

2. Nastić je v Sarajevu dne 13. aprila 1908, za časa občinskih volitev ponujal Dušanu Babiću bombo, ki naj jo vrže med c. in kr. vojsko.

Kazen za to je težka ječa do 20 let. — Državno pravdnistvo pa je odklonilo vsako postopanje proti Nastiću!

Pa naj še kdo reče, da ni fletno igrati vloge — rešitelja države!

Razdruženje celovške podružnice družbe C. M. D.

Na nedeljski veliki skupščini C. M. D. na Jesenicah je trdil župnik Ražun, da klerikali niso hoteli razdružiti celovške podružnice družbe C. M. D., ampak da je postalo razdruženje šele potrebno na občnem zboru samem zaradi burnega zborovanja, da se je torej predlog o razdruženju rodil šele na zborovanju.

Ta trditvev nikakor ne odgovarja resnici. Morda je župnik Ražun trdil to nevede; potem pa zvrčamo krivdo na onega, ki je župnika Ražuna informiral o dogodkih na občnem zboru.

Dr. Brejc je sklical občni zbor samo zaradi tega, da se podružnica razdruži. Da mu ni bilo zato, da bi podružnica izvolila zastupnika za veliko skupščino, kakor je trdil župnik Ražun, je gotovo nepobiten dokaz to, da podružnica ni imela pravice do zastopstva na skupščini, ker je v letu 1908 upala. Če bi tudi ne bilo izrecno zapisano, — kakor je — mora vsak otrok razumeti, da podružnice, ki niso vse leto niti s prtom ganiile, ne morejo odločevati na skupščini.

Da bi dosegel razdružitve, je skušal dr. Brejc spraviti na občni zbor kar največ svojih pristašev ki so bili že v naprej poučeni o predlogu glede razpusta.

Ker je mislil, da je treba za razpust dvotretjinske večine, je poslal svojega agitatorja še od zborovališča po pomoč, ki je tudi prišla. Sicer ni bilo nobenega vzroka iskati pomoči, kajti navadna večina mu je bila itak že več nego gotova. Da je pa mislil, da je

od sebe s tako silo, da se je zvrnila na tla in potem sel na naslonjač,

— Ali, Pavel — je zavpila Helena —, Pavel, Ada umira.

Pavel se je zdrnil. Lasje so mu vatali pe koncu. Lotil se ga je neopisen strah.

Pozval je atrežaje.

— Tekoj k doktorju Maineri... teci, za Boga... leti! — in pahnul ga je se silo proti vratom.

Z Adine posteljice se je začulo pridruženo ječanje. Pavel in Helena sta zdirjala k njej.

Obrazek jej je bil več nego bleđ, skoraj črn; ocesca so jej bila izbuljena in so izražala grozno trpljenje.

Telesce je odrcenelo: Ada je bila mrtva.

— Morilec, morilec svojega lastnega otroka — je zarjavela Helena in se zaletela v Pavla, ki je nem in kakor blazen gledal na Ado, na svojo Ado, ki jo je bil on umoril.

(Zvrček.)

PODLISTEK

Pavlov zločin.

(Italijanski spisal Giulio Francesconi. — Poslovenil Fran Pirman.)

Neko noč, ko se je Pavel nemirno obračal dremaje na naslonjaču v svoji sobi, ga je hkratu predrmil krik iz Adine sobe. Prestrašen, bleđ, tresoč se na vsem životu, je Pavel skočil po koncu.

Zdirjal je v ono sobo.

Helena je obupno jokala ob Adini postelji.

Ada je, ječaje, komaj dihala. Obraz jej je postal vedno bledeji. Z ročicama je nemirno grabila po odeji.

Pavlu je bilo umreti.

Helena, vsa iz sebe, je vstala in rekla strežaju, ki je čakal pri vratih:

— Pojdite... takoj... tu... spodaj... po doktorja Rialti.

— Pavel je čul to ime. Zdelo se mu je, kakor bi ga bil kdo vdaril z bičem po obrazu.

Skočil je kakor besen k strežaju, ki je že hotel oditi, in ga prijel za ramo.

— Ne! — je zarjovel —. Nočem!

Helena je prikočila.

— Pavel, za božjo voljo... Ada umira!

Njegove oči so se dirje zablistale, njegove ustnice so se krčevito stisnile in ne da bi spregovoril besedice, je izpustil strežaja.

Strežaj je takoj zdirjal po stopnicah, a Pavel se je — z groznim obupom v srcu — zvrnil v naslonjač.

A ko je zagledal na vratih Jakoba Rialti, ki je prihajal, ko je zapazil onega človeka, ki je bil oskrbnil njegovo čast in mu ukradel mir; ko je videl, da ta nesramnež prihaja v njegovo hišo, v njegovo družino, tedaj mu je stopila živo pred oči

treba za razdružitev dvetretjinske večine, sodimo po tem, da je skušal po krivici pomnožiti svoje glasove še za enega, in pa po „Mirovem“ poročilu o zborovanju. Dr. Brejca je štel namreč tudi svoj glas, dani je predsedoval; na tozadevno opozoritev je še vstrgal pri tem in še-le po daljši kontroverzi je proglasil, da ima pač pravico izjaviti, da je tudi on za razpustitev. No, da ni bil proti razdružitvi, to so vedeli vsi zborovalci prav dobro, ni bilo treba še-le pokazati, s kom da glasuje! Za tako neumnega ga pa tudi nimamo, da bi ne vedel, da predsednik pri navadnem glasovanju odločuje le pri enakosti glasov! — „Mirovo“ poročilo pa pravi, da bil predlog sprejet — z dvetretjinsko večino. Naj nam vendar „Mir“ razloži te dve tretjini! Da bi bil urednik tako slab računar, da bi ne vedel, da je $13 \times 2 = 26$, tega ne verujemo; da bi pa namenoma hotel „farbati“ svoje čitatele v nadi, da nihče ne zapazi napake, tudi dvomimo; razlagamo si stvar tako, da je mislil, da je tudi treba dvetretjinske večine, in da je v naglici samo pisal, ne da bi mislil na to, je-li prav ali ne; zanesel se je na dr. Brejca, tam bolj, ker tudi nasprotniki niso protestirali.

Da je bilo vse dogovorjeno, kaže tudi dejstvo, da niso prišli k zborovanju tudi oni Slovenci, ki sicer veljajo za klerikalce, a niso od Brejca odvisni ne gmotno, ne duševno: vsi, ki so zmogni in si upajo po svoje misliti, so ostali doma. Vedeli so za grdi namen dr. Brejca; zato se njegovemu vabilu niso odzvali, ker bi morali po svoji vesti nastopiti proti njemu, česar pa zopet niso hoteli.

Razdružitev je predlagal urednik Smodej, v njegovi glavi se pa ta misel ni porodila. Za toliko narodnega in treznega velja ta mož, da se nam ne zdi zmogel za kaj takega. Tudi to je dokaz, da je bila razdružitev dogovorjena.

Če bi bil predlagatelj še-le na občnem zboru prišel do te misli, bi je gotovo ne bil izrazil takoj v formalnem predlogu, ne da bi se prej posvetoval z drom, Brejcem. Tudi bi bil v utemeljevanju rekel n. pr. „Ker vidimo vsi, da ne moremo sodelovati, predlagam razdružitev“ — dočim je v resnici dejal le: „Da damo zgled drugim koroškim podružnicam, predlagam razdružitev“. S tem je rečeno, da je bila že vnaprej sklenjena razdružitev ne samo celovške, ampak tudi vseh koroških podružnic, seveda, če se dajo razdružiti.

Da je bila razdružitev že vnaprej sklenjena, kaže vsa nastop dr. Brejca. Ponašamo tu še enkrat prvo trditev: edini namen onega občnega zbora je bila razdružitev, o kateri zdaj trdijo, da je bila še-le posledica burnega zborovanja. Zborovanje je bilo sicer res burno, a tako je hotel dr. Brejca imeti, ker je bilo tudi njega sram, da bi stopil pred zborovalce s takim predlogom kar naravnost.

Govorili smo o stvari obširneje, da spozna vsakdo neiskrenost, s katero se je postopalo. Če bi pa komu še ne bilo dovolj, dostavljamo, da so na občnem zboru sami priznali, da je bilo že vnaprej vse dogovorjeno.

Samo za politično nadvlado jim gre. Slovensko šolstvo jim je mar samo v toliko, kolikor ga potrebujejo za svojo reklamo. Ker jim je javnost pogledala v karte, so začeli tako nerodno zavijati, da jih bo tudi priprosto ljudstvo na Koroškem lahko spoznalo.

Pripomba uredništva. Na željo smo priobčili ta dopis. Moralno odgovornost prepuščamo seveda dopisniku. Tem povodom pa izjavljamo, da razlogov, ki se navajajo v opravičenje ustanovitve novega društva — tudi če so povsem resnični — ne smatramo zadostnimi z ozirom na visokost stvari, ki bi mogla od tega trpeti škodo. Sedaj pa je naše mnenje takole:

Na tem, kar se je zgodilo, ne morejo rekrimirati nič spremeniti, najmanj pa slovenski stvari koristiti. Rodoljubje zahteva sedaj od klerikalcev, da uvažujejo besede župnika Treiberja, ki je rekel, da noče prilivati olja v ogenj, liberalcem veljajo besede župana Hribarja, ki je pritrjal besedam župnika Treiberja, da iščimo to kar nas združuje, ker ta gre za rešitev naših koroških bratov; a oboje naj uvažujejo izjavo tajnika dra. Zerkova, naj bi se obe organizaciji potem skupnih konferenc sporazumevali za zlošno nastopanje v rešitev slovenske Koroške. Naj se zapriče od obeh strani plemenito tekmovanje, kdo nabere več v dosego velikega cilja.

Kdo imenuje v Avstriji vseučiliške profesorje?

V „Arbeiter Zeitung“ čitamo: Čitamo v „Münchener Neueste Nachrichten“ pod vseučiliškimi poročili:

„Na nekem avstrijskem vseučilišču z nemškim učnim jezikom bo bržkone v bližnjih semestrih popolniti več profesorskih mest, in sicer: ena profesura za kovinsko plavžarstvo, ena za mineralogijo in geologijo, ena za geodetizem in bržkone tudi ena za strojogradstvo. Sposobni strokovnjaki so vabljani, da v svrhu daljnjih informacij stopijo v zvezo z nemškim narodnim svetom v Třebnici pri Lobočicah na Labi.“

V Třebnici pri Lobočicah na Labi sede orej strokovnjaki, ki jih je izvolil nemški

narod, da odločajo o strokovni vposobljenosti vseučiliških profesorjev!

Prava sramota je, kako kompromituje in smeši par usiljivih gospodov resne skrbi avstrijskih Nemcev.

Nemška znanost v Avstriji vendar še ni odvisna od gospoda Pradeja, kljub njegovemu doktorskemu naslovu. Naučno ministerstvo, kateremu se je komaj posrečilo, da bi bilo pridobilo v zadnjih letih kako moč od zunaj, izkazuje rado politične usluge, in plačuje z učnimi stolicami nesposobne, a dobro protežirane kandidate. Nemške šole v Avstriji se sistematično korumpirajo in uničuje, a nemški „narodni svet“ se lahko hvali, da „deluje“ za nemški narod v Avstriji.

Tako „Arbeiter Zeitung“. Prišli smo torej pod „objektivno“ Bienenstovno vlado že tako daleč, da ne le o oddaji uradniških, ampak tudi o oddaji vseučiliških stolic odločajo nemški „Volksrat“.

To je pač že višek korupcije!

Češki izlet v poljske kraje.

V ponedeljek je odšlo iz Praga v Čenstohow 190 oddelčnih Čahov, da kakor predstavitelji vseh čeških pokrajin povrnejo Poljakom obisk, ki so ga bili ti napravili Čehom povodom lanjske jubilejne razstave v Pragi. V Čenstohowu so priredili Poljaki veliko razstavo, pak so češki izletniki sklenili, da mimogrede obiščejo Krakov in da, ko si ogledajo razstavo v Čenstohowu, izleto do Varšave.

Že smo enkrat sporočili, da hočejo Poljaki najprihodnje vsprejeti svoje češke brate, v katerih vidijo prave spostoje velike politične misli: pomirjenja rusko-poljskega.

In v resnici: vse poljske in ruske novine presojajo češki izlet s strani in žele, da bi mu bil vspeh čim obilnej.

Naravno je, da se ob tej priliki dviga na površje tudi samo vprašanje o rusko-poljskem sporu, ali z radostjo opazimo, da časopisi na tej in oni strani razpravljajo to vprašanje trezno in z očitno voljo, da bi je izgladili in ne poojstrovali.

Iz te polemike zveni najglavneje jedna nota: rusko novinstvo pozivlja Poljske, da oni sami prestopijo k delu tam, kjer oni absolutno gospodarijo: v Galiciji. In res: tu bi bil najprimernejši teren, da se po načelih Poljakov samih preide na delo za izmirjenje razprtih bratov.

Na žalost vodijo gališki Poljaki tudi doma, nasproti Malorusom in nasproti bratom v ruski Poljski približno isto politiko, ki jo vodi njihova delegacija v dunajskem parlamentu. Same poljske novine iz carstva se pritožujejo proti gališkim Poljakom, da se vedejo nasproti razstavi v Čenstohowu prilično nemarno.

Ne bo neumestno, ako prenesemo iz poljskih novin sledeče številke, ki jasno govorijo o poljski politiki v Galiciji.

V zapadni Galiciji živi 2.600.000 Poljakov, a v istočni samo 1.400.000. Poljska družba za narodne šole ima v vsem 23.800 členov z 227 podružnicami. Od teh jih spada na čisto poljsko zapadno Galicijo samo 8000 členov z 93 podružnicami, a na istočno Galicijo 16.000 členov s 134 podružnicami. Ta družba je osonala 1638 ljudskih čitalnic, od teh v istočni Galiciji 1218, a v zapadni samo 420. V vsej Galiciji je 162 poljskih sokolskih društev, od teh v zapadni Galiciji 62 s 6431 udov, v istočni pa 99 z 12.299 členov.

Iz tega je razvidno, da so gališki Poljaki „energični“ samo tam, kjer meje z Malorusi: v istočni Galiciji, ki je po 2/3 ruska; dočim so v zapadni Galiciji, tj. je tam, od kjer jim prihaja velika nemška nevarnost — mlačni celo nasproti svojim lastnim ustanovam.

Naj torej Poljaki ne pričakujejo vsega in samo od Rusije, to je: od ruske vlade. Ruska družba jim je že prijazna in prihaja nasproti poljskim željam, v kolikor le more. Ko se ruska družba popolnoma emancipira od dverne, to je od germanofilske in policijske politike, potem bo tudi ruska duma znala in mogla, da v samem carstvu bratski poravnava rusko-poljski spor. Mej tem pa je Poljakom v Galiciji v dolžnost, da otresejo svojo politiko od „zlachetstva“ in da na podlagi zdravega demokratizma in liberalnosti gredo prijateljski nasproti milijonom Malorusom v istočnem delu Galicije, ki se pod poljskim gospodstvom čutijo nekako kakor — sužnji.

Težke so te rane na slovenskem tlem, ali dobro in potrebno je, da se čisto ventilirajo in čistijo, ker le tako se tudi — zacelijo. Čehom pa, ki so se s toliko ljubeznijo zavzeli, da bodo posredovalci med bratskimi bojovníki, tudi mi z juga želimo popolnega vspeha.

Češki poslanci na sestanku.

Te dni se sestanejo v Pragi vsi češki poslanci na zaupnem sestanku, da se pogovore o političnem položaju in o sklicanju češkega deželnega zbora.

Onečaščena madjarska zastava v Rumuniji.

Madjarski poslanec Jurij Nagy, član neodvisne leveice je potoval v Rumunijo, da bi se prepričal, če so se v resnici dogodila razna onečaščenja madjarske zastave za dobo bivanja prestolonaslednika Fran Ferdinanda

v Rumuniji. Poslanec Nagy objavlja sedaj v nekem budimpeštanskem listu vspeh svojega potovanja, ter pravi, da je bila madjarska zastava res onečaščena. Dementi ministerstva zunanjih del je torej laž. Zato zahteva od ministra zunanjih zadev, da preskrbi zadostneje za prizadeta osumenjena. Ako pa minister uzdržava svoj dementi, zahteva od njega, da ga postavi pred porotno sodnijo, da bode zamogel tam dokazati resničnost svoje trditve. A pri sodni obravnavi bi se moralo zaslišati pod prisego tudi avstro-ogrskega odposlanca v Bukareštu princa Schöenburg-Hartensteina.

Kakor se vidi, bi želeli Madjari zaplesti Avstrijo radi ene poteptane zastave kar v vojno s Rumunijo.

Dnevne vesti.

Slovenski zastopniki in novi župan.

Kakor znano, so slovenski zastopniki na volitvi župana oddali bele glasovnice, dosledno temu ostali so pasivni, ko so zastopniki večine in galerija čestitki novemu županu. To isto so storili ob izvolitvi podžupana. Socijalisti so istotako ostali pasivni na svojih mestih povodom omenjenega čestitanja. Ko je bila seja končana, podali so se slovenski zastopniki privatno k novemu županu — ali samo k njemu — da mu čestitajo na izvolitvi. — To pa se je zgodilo izven dvorane.

To dejstvo porablja italijanski listi, da predbacujejo slovenskim zastopnikom pomanjkanje vzgoje in veliko politično netsktnost, kar da so pozneje sami uvideli in popravili. Ob enem očitajo italijanske novine — kar nas sicer nič ne briga — socijalističnim poslancem, da so storili pogreško, ki pa je niso „popravili“.

Sveta pa ni taka. Naši zastopniki niso napravili nikake „pogreške“ — ker so ostali le dosledni svojem glasovanju — in zato jim tudi ni bilo potrebno, da bi kaj popravljali. V dvorani so varovali svoje stališče kakor politična stranka, izven zbornice pak so kakor privatniki izvršili čin kurtuazije, kakor je to običajno med civiliziranimi ljudmi. Moramo pa naglasiti tudi to, da je novi župan vidno ganjen vsprejel čestitanje naših zastopnikov.

Mestni svet ima danes ob 7. uri in pol zvečer svojo drugo javno sejo. Na dnevnem redu je volitev delegacije in raznih odsekov.

Iz ladjedelnice sv. Marka smo zopet prejeli od nekega delavca:

Pred nekaj dnevi je neki delavec tožil, da so v tem zavodu pičle plače ob sedanjih draginji, ki vlada sedaj v Trstu. Da, prav ima ta delavec! Škoda le, da ni povedal vsega. Dovolite torej, gospod urednik, da tudi jaz spregovorim par besed na adresu vodstva tega zavoda. Poleg pičlih plač, ki jih dobivamo mi delavci v tem zavodu, naj omenim še, da direkcija ne skrbi prav nič za blagor in — zdravje svojih delavcev. Sedaj imamo 9 ur dela in sicer od 7. zjutraj do 11 in pol in od poludne do 4 in pol popoldne. Torej o poludne samo pol ura počitka. V tej pol uri moramo iti iz ladij po košilo, v hitrosti pojediti in iti zopet v ladije na delo. Kako more to kosilo delavcu tekniti, si more vsakdo misliti. Pri vsem tem pa so nekateri delovodje tako brezsrčni, da delavcu, ako zapuščajo delo le eno minuto prej, nalagajo globo in sicer pol dneve plače! Na dvorišču pred fužinami je napravljeno zagrinjalo navlašč, da bi je ob času kosila ob vsakem vremenu razgrinjali. — Poleti radi solca, po zimi radi dežja. Žali Bog pa je to zagrinjalo vedno pod streho zavito! Ni zadosti, da prihajamo z razgretim ladij od naporenega dela vsi skuhani, moramo potem v največji naglici na solcu na dvorišču povziti vroče kosilo. Slišal sem, da je ob višje oblasti zaukazano, naj se to zagrinjalo razgrinja vsaki dan ob času kosila. Ali, kakor že rečeno: zagrinjalo je vedno zavito. Samo, kadar prihaja kakor odlična gospoda, dela zagrinjalo zemlji sepo.

Nekaj časa sem, vprejemajo naši delovodje večinom Nemce. Okolišani in Tržičani pa si morajo iskati kosčka kruha drugod. Če kateri naših prosi za delo, ga ne dobiva, le od redkega si pridružejo delavsko kajničino in dotični delavec — morda pride po 2.—3. mesecih v delo! Kak Nemec privandra Bog ve od kje zjutraj in popoldne je že na delu.

Ali ni to žalostno?! Pri sv. Roku je veliko število delavcev Nemcev, ki imajo vsa najboljša dela in službe, dočim si morajo domačini z miljakih hribov iskati dela drugod. Nemcem daja zavod na razpolago parnik, ki jih prevaža v ladjedelnico in iz iste zopet v Trst. Omeniti moram še, da „tržaški Italijani“ nas Slovence mrzijo in izživajo. Zapomnijo naj si ti Italijani, da mera bo kmalu polna in gorje, ako prekipi. — Taki žalostni odnosi vladajo v tem zavodu!

„Matti“-je pri „Piccolu“ so zopet zno-reli! — Nedolžna razglednica, predstavljajoča Gračež in njega luko, je zmešala možgane raznim — salamat okolo „Piccola“.

Človek res ne ve, bi se-li smejal ali jezil ko čita take laške prismodarije!

Jezik-oslavci okolo „Piccola“ se rogajo naši besedi „luka“ (pristanišče) ter skušajo smešiti naš jezik, katerega siromaki poznajo le, ko treba klicati: Pojtega sem — ga imam dobra roba! Pri „Piccolu“ manj menda, da

so napravili bog zna kakov dovtip, ko vprašujejo, zakaj ne pravimo mesto „luka“ — Matija! Naša luka je in ostane luka — Mattije-je ste pa vi, predobri sosedje, ker se v svoji neumnosti skušate šaliti s stvarmi, ki jih jednostavno ne poznate.

Zivio bodoči slovenski Gračež!!

Za spopolnjenje naše organizacije. Od Sv. Jakoba nam pišejo:

Še predno smo sklicali javni shod v „Konsumnem društvu“ pri Sv. Jakobu radi šolakega vprašanja, smo osnovali nekaj podobor pol. društva „Edinosti“, ki ima nalogo, da proučuje in natančneje informira glavni odbor v Trstu o vseh dogodkih posebno pa o šolskem, gospodarsko-socijalnem in narodno-političnem vprašanju našega okraja t. j. Sv. Jakoba s Kjarbolo.

Po zadnjih deželnozborakih volitvah smo namreč prišli do prepričanja, da je v vseh volilnih okrajih potreben takšen odbor, ki bo ob priliki organiziral slovensko maso vsega okraja. Posebno potrebuje pa je sedaj radi šolakega vprašanja in radi ljudskega štetja v prihodnjem letu. Začeli smo snovati take odbore pri Sv. Jakobu in upamo, da store isto toliko v mestu, kolikor v okolici.

Odbor pri sv. Jakobu je sestavljen iz sledečih gg.: Bolonič Ivo, nač., Šorn Josip, njegov namestnik, Brezovec Ivan, tajnik; odborniki: Babič Gregor, Babič Josip, Kette Drago, Praček Martin, Širok Andrej, Terčon Josip; nam.: Albert Živic, Dragotin Živic, Ivan Hvastja. V glavni odbor pol. društva „Edinost“ je deligiran g. Ivan Bolonič, ki bo tamkaj skupno z g. Dobrilo zastopal šentjakobski okraj.

Seja se vrši vsak drugi četrtek v mali sobi v „Konsumnem društvu“ pri Sv. Jakobu.

Kakor rečeno, takov odbor naj bi se sestavil tudi v drugih volilnih okrajih. Nadejamo se, da se najdejo povsodi močje, ki bodo skrbeli na eni strani, da bo glavni odbor informiran o vsakem gibanju, na drugi strani pa, da bodo posamični okraj medsebojno v čim tesnejši zvezi.

Jubilej 20 letnice pevsk. društva „Zarja“ v Rojanu. — Slavnost se je obnesla nad vse pričakovanje ter lahko s ponosom rečemo, da je bila to ena najlepših veselice tega društva.

Ob 11. uri dopoldne se je vršil obilni udeležbi slavnostni občni zbor, ki ga je otvoril predsednik g. Josip Katalan, pozdravivši navzočega g. drž. posl. isterskega, prof. Mat. Mandića in vse udeležence.

Naslikal je na to v kratkih potezih delovanje tega društva na narodnem polju v dobi 20 let. Omenjal je tiste hude borbe, ki jih je moral prestati „Zarja“ od strani naših narodnih nasprotnikov in ki so jej grozili s poginom. Vendar pa „Zarja“ ni propadla in se ni ustrašila teh bojev, temveč je pogumno vodila naprej svoj čolnič, kljubovaje ljutim viharjem.

Gospod blagajnik Banel Dragotin je podal račune prošlega leta, iz katerih je bilo razvidno, da je društvo mnogo delalo, a vendar — z deficitom.

Za besedo se je oglašil gosp. profesor Mandić, ki je bil tudi na vatanovitvi „Zarje“ in je tudi danes radostnim srcem prihital v prijazni Rojan. — Rekel je: „Ne prihajam k vam ne kakor profesor, ne kakor drž. posl., ampak kakor star pevec. Njegov govor je napravil na vse navzoče globok vtis, osobito ob zaključku, ko je zaželel „Zarji“, da bi dočkala tudi 25. in 50. letnico.

Govoril je na to še g. Fr. Godnik, ki je pozdravil „Zarjo“, ki je srečno dočkala svoj 20-letni jubilej.

Zahvalivši še enkrat vse navzoče, zaključil je gosp. predsednik ta slavnostni občni zbor.

Ob 1. uri popoldne se je vršil slavnostni obed v dvorani „Konsumnega društva“, ki se ga je udeležilo okoli 60 oseb.

Udeležila sta se ga med drugimi gg. drž. posl. prof. Mandić in dež. posl. učitelj v Rojanu Jos. Pertot.

Vrsto govorov je otvoril za ta dan izvoljeni častni predsednik g. Ivan Marija Bole. Med govori sta bila najbolj priučno vsprejeta oni g. Mandića, ki je poudarjal pomen perskih društev za nas Slovence, posebnost pa za Rojan kakor prva mejna straža v tržaški okolici, in oni g. Godnika, ki je omenjal 2. mož, ki sta si pridobila neprecenljivih zaslug za obstanek pevsk. društva „Zarja“ in ki sta vedno nevtrastno vodila to društvo. Ta dva moža, katerih imeni zaslužujeta, da sta zapisani z zlatimi črkami v zgodovini „Zarje“, sta gg. predsednik Jos. Katalan in podpredsednik Jurij Piščanec. Zadajemu govoru sledil je gromovit aplavz, ki je trajal dokaj časa.

Ob 6. uri pop. je začela veselica. Udeležba je bila tako ogromna, da mnogo njih ni niti prostora dobilo.

Pohvalno je omeniti petje, ki je našlo pri občinstvu toliko priznanja, da se je vsaka točka morala ponavljati. Osobito „Ptička“ slavnostnega slov. akadatelja Emila Adamiča je žela viharen aplavz.

Gosp. častni predsednik Iv. Marija Bole je podal kroniko tega društva.

Nato se je razvila živahna zabava, ki je trajala pozno v noč.

Javen shod slovenske kmečke stranke v Štanjelu. — V nedeljo se je vršil v Štanjelu shod ob lepi udeležbi. Na shod je došel tudi

namestništveni svetovalec in vodja okrajnega glavarstva v Sežani g. A. Rebek. Došlo nam je obširnejše poročilo, ki smo je radi pomanjkanja prostora morali odložiti za jutranjo številko.

Romarji v sv. deželo. — Včeraj zjutraj se je z Lloyd. parnikom „Tirol“ odpeljalo v sv. deželo 600 romarjev iz raznih strani moriščja.

Tržaška mala kronika.

Tatvine pri državni železnici. — Včeraj predpoludne je policija izvršila hišno preiskavo pri 26 letnem državnemu uslužbencu Antonu Kodrichu, stanujočemu v ulici della Ghiaiera št. 4. Preiskava je imela nepričakovane vpeh. Našli so več parov novih moških in ženskih čevljev, ki so bili deloma skriti v podstrešju, deloma pod posteljo, nadalje partije blaga, kape itd. Kodrich, ki ni mogel dokazati zakonite posesti omenjenih predmetov, je bil izročen deželniemu sodišču. Nasprotno je bilo pa spuščenih na svobodo pet drugih železniških uslužbencev, ki so jih bili kakor osumljene zaprli, ker niso hišne preiskave spravile na dan nič obteževalnega.

Okrađeni magistratni tajnik. V torek ob 11. uri predpoludne se je neki uzmovni vtiho-tanil v sobo magistratnega tajnika dr. Mico-lizza ter mu za časa njegove odsotnosti od-meval sukno, telovnik in dežnik. V telovniku je bila tudi žepna ura. Sukno in telovnik so našli popoludne pri nekem starinarju v starem mestu, ki jo je kupil od nekega neznanca za 5 kron.

Samomor. Danes zjutraj se je 42 letni težak Josip Bizjak v svojem stanovanju na Greti št. 431 zastrupil s fenilno kislino. Na pomoč poklicani zdravnik ga je našel že mrtvega. Bizjak je bil udan pijachi.

Našli tretjega utopljenca. Včeraj okoli 4. ure popoludne je fiasučna torpedovka „Adria“ eno in pol miljo od Miramara našla truplo Lovrenca Bizjaka, ki je predminolo soboto utonil še z enim tovarišem Budo.

Loterijske številke izžrebane dne 11. avg. 1909:

Brno	28	47	42	16	52
Iscmost	30	89	14	32	60

Koledar in vreme. — Danes: Klara dev. — Jutri: Hipolit in Kasij. Temperatura včeraj ob 2. uri pop. + 30. Cels. Vreme včeraj: Semtertja oblačno.

Vremenska napoved za Primorako: — Sremerljivo a posamični padavinami. — Hladni vetrovi. Vroče. — Tendence za nevihte.

Društvene vesti.

Podsek pol. dr. „Edinost“ pri Sv. Jakoba ima nocoj ob 8. uri in pol zelo važno sejo v „Konsumnem društvu“ pri Sv. Jakobu. — Na to sejo je vabljen tudi šolski odsek.

Odsek Tržaškega Sokola v Rujanu vab vse člane k sestanku, ki se bo vršil v prostori „Konsumnega društva“ v Rujanu danes ob 8. uri zvečer. Na zdar!

Telovadno društvo „Sokol“ v Vrdeli ima v soboto dne 14. t. m. odborovo sejo. Radi priprav za prvi nastop je sedaj mnogo dela in bi bilo želeli, da se te seje udeležijo vsi odborniki.

Ob tej priliki se obračamo do slav. Vrdeljčanov z uljudno prošnjo, naj uvažujejo korist našega mladega „Sokola“ in naj mu priskočijo na pomoč z malimi darovi, primernimi za srečolov. Gotovo ima vsak kakšen malenkost, ki jih lahko pogreša, društvu pa vendar pomaga nekoliko do gnetnih sredstev. Vrdeljčani žrtvujte za mladino, žrtvujte za napredek. — Darove naj se pošilja gospej Karli Ponikvar.

Narodni pčarski klub od Sv. Jakoba vabi vltudno vse svoje člene, da se gotovo udeležijo nocoj seje, ki se začne ob 9. uri zvečer v gostilni Babičevi. Treba je skupno posvetovati se o neki važni točki. Nič ne de, da je najstarejši člen odsoten, g. Piric bo že zadovoljen s tem, kar sklenemo mi. — Na svidenje torej!

Odbor pevske dr. „Ilirije“ od sv. Jakoba pozivlja vse g. ce parke in g. perce, da se redno udeležujejo pevskih vaj ob torkih in petkih, ter da prihajajo točno ob 8. uri zv., ne pa ob 10. uri, ko je vaja nehala. — Ob enem naznanjamo, da se v nedeljo dne 15. avgusta ne udeležimo veselice pri „Tirolcu“, kakor je bilo javljeno v torkovi „Ed.“

Pevsko društvo „Ilirija“ od Sv. Jakoba priredi v nedeljo, dne 22. avgusta t. l. svojo veliko vrtno veselico na vrtu „Konsumnega društva“ pri Sv. Jakobu ob 5. uri popoludne z godbo, raznimi pevskimi točkami, šalivo pošto in tombolo. Natančni vapored se naznani pravočasno.

Ker je znano, da se je „Ilirija“ skoraj vsakemu vabilu odzvala in sodelovala na raznih prireditvah družih društev, pričakovati je mnogoštevilne udeležbe ob priliki obletnice razvija društvene zastave. Naj torej nihče ne manjka!

Pevsko društvo „Zvon“ in „Zavarovaln. goveje živine“ na Opčinah prirediti dne 5. septembra svojo veselico s petjem, igro, plesom in javno tombolo. Toliko na znanje bratskim društvom.

Darovi.

— 5 kron, katere je izročil g. M. v našem uredništvu mesto brzojavnega pozdrava

na skupščino družbe sv. Cir. in Met. brani uprava lista.

— Vesela družba v gostilni gosp. Ivana Sancin-Kotalj je nabrala o priliki imendana g. Jakoba Godina-Ban 3 K 20 h.

— Pevsko društvo „Lipa“ v Bazovici je darovalo ak. fer. dr. „Balkan“ 3 knjige za ljudsko knjižnico v Bazovici.

Gospodarstvo.

Kletarska zadruga za Prosek, Kontovelj in Križ. — V nedeljo, dne 28. julija t. l. ob 10. uri predpoludne je na Proseku v dvorani g. Luxa predaval g. J. La h, tehnični pristav dež. kult. nadzornika o ustanovitvi kletarske zadruge za vasi Prosek, Kontovelj in Križ. Predavanja se je udeležilo nad 60 vinogradnikov. Opozarjal je pri tem na nujno potrebo, da se taka zadruga čim prej oživotvori, ker že preti nevarnost, da izgine s sveta staroznano ime „penečega prosekarja“; a drugič je tudi pričakovati, da pride čas, ko bodo okoličani iz teh krajev le s težko spravljali v denar svoj pridelek, vino, pri čegar pridelovanju se stroški večajo od dne do dne, cene pa redce padajo.

Ves okraj ob morju med Barkovljami in Nabrežino ima izvrstno lego za posebno dobre vrste trti, ki nam dajejo vina najboljše kakovosti, ki se lahko merijo s prvimi francoskimi vini, ako se zna žejimi ravnanji pravilno. V potrdilo tega nam služi širokznani boteljkovi „prosekar“, ki je zbog svoje dobrote in finega okusa zaslovel daleč v taje kraje, tako, da še dandanes marsikateri tujec, prišedši v Trst, povprašuje po njem.

Zalibog pa moramo priznati, da tistega izbornega „penečega in sumečega prosekarja“, ki je bil nekadaj po svetu toli znan, dandanes zaman več iščemo. Današnji „prosekar“ nikakor ne dosega nekdanjega na dobroti. Kaj je temu krivo? Trtna uš je pokončala stare trtne nasade, ki so obstajali po veliki večini iz najboljših vrst trti. Kakor glavne trte za prosekarja je smatrati glera in malvažija. Njegov fia okus boljajo še rulandec, laški rizling in beli burgundec. Posestniki so si napravili sicer že mnogo novih vinogradov, toda upoštevali so pri tem rajši take trte, ki mnogo rodijo, naj si imajo še tako slabo grozdje. Tako vidimo danes nasajenega več ovčjega repa (pagadebiti), negoli zgoraj navedenih vrst. Naravno je, da tak prosekar ne more dosežati glade dobrote onega iz finjših trti.

Ozirom na slabo gmetno stanje takajšnjih vinogradnikov je posamičnikom težavno oprijeti se zboljšanja domačih nasadov, in kar je še najvažnejše, da bi tudi posamičniki pravilno, po zahtevah modernega kletarstva, pripravljali dobrega prosekarja. K temu je dandanes treba tudi kletarskega znanja, dobro hladno klet in primeren kletarsko opravilo, ki stane mnogo denarja. Posamičen tega ne premore. Edino le skupnim nastopom vinogradnikov teh vasi po združni poti smo v stanu prosekarju pripraviti zopet ime v svetu. Le zadruga je zmožna, da prevzame to nalogo in jo tudi izvrši. Zato smo se danes zbrali tukaj, da razmišljamo in se pogovorimo, na kak način, na kaki podlagi in pod kakimi pogoji bi se dala oživotvorniti kletarska zadruga, za kakim ciljem naj ista v prvi vrsti stremi, in kake namene naj zasleduje, da bo tukajšnjim vinogradnikom v čim največjo korist.

Glavni namen kletarske zadruge za Prosek, Kontovelj in Križ bi bil:

- 1.) Priprava dobrega prosekarja,
- 2.) prodaja vina zadržnikov,
- 3.) zboljšanje trtnih nasadov in
- 4.) preskrbovanje zadržnikov s kmetijskimi potrebščinami.

1.) Priprava dobrega prosekarja je kaj sitna stvar, združena z mnogimi težkočami in veliko izgubo na vinu, ako se dela po starem načinu t. j. z nepretrganim pretakanjem v svrhu preprečanja vrenja, dokler se vino popolnoma ne ubisti in ustanovi. Po novi metodi s filtriranjem in pasteriziranjem s primeranimi stroji in pri-

Vročino in nje strahote za dojenške dobe, bljevanje, drisko, črevesni katar itd. je najlaže premagati tam, kjer se „KUFKE“ stalno rabi kot hrana. — „KUFKE“ ugaja otrokom bolj nego vse drugo, ob tem pa ne trpe na motenju prebave in zopernih poletnih boleznih.

Velika zaloga koles

RUDOLF RÖTL

TRST, ul. Acquedotto 21. Telefon 1238.



Zaloga koles: Peugeot, Waffenfend, Standard od 150 kron naprej. Pnevmatiki in potrebščine.

Mehanična delavnica. Hitra postrežba. Cene zmerno.



Zlate, srebrne in nikelnat ure

Vsled odhoda, prodaja s 30-40 od sto popustka.

Razprodaja

vseh PRSTANOV, UHANOV z dijamanti in brez istih, OBESKOV, VERIŽIC ter ZLATIH, SREBRNIH in STENSKIH UR, ki se nahajajo v prodajalni G. KEHIYAN, TRST, CORSO 23

Svet. Ivansko Kons. društvo

(Narodni dom)

razpisuje :: mesto

krčmarja

Ponudbe naj se naslovijo na odbor do 15. avgusta 1909. — Za pojasnila obrniti se je na društvenega tajnika H. SCHMIDT-a, Sv. Ivan. Odbor.

Pozor! M. LEVI Pozor!

Trst, ulica S. Giacomo št. 7 (Corso) Trst
Kupuje rabljeno pohištvo, ponošene obleke in šivalne stroje. Pisati dopisnico. Pride sam na dom.

Zaloga izgotovljenih oblek in manufakturne blaga

AL MONDO

Preseljena iz Barriere št. 33
v ul. dell' Jstria št. 8 (Sv. Jakob)

Velika izbira moških, deških in otroških oblek. Zaloga blaga za obleke po meri. Sraje spodnje hlače, nogavice, pletenine, ovrtniki, zapetniki, ovrtnice itd. itd. v bogati izbiri.

Zaloga najboljših modrih, rumenih in belih jop za mehanike itd.

Specijaliteta: hlače za delavce. Vse po najzmernejših cenah.

Za turiste, potnike, lovce in vse one osebe, ki morajo mnogo hoditi, je

LYSIPONION - PRENDINI

jako priporočen.

Lysiponion-Prendini je čudovito mazilo ki varuje noge proti mehurjem, žuljem in gorečim po dolgi pohodih.

CENA ŠKATLJI 1 KRONA.

Zaloga v Trstu: Lekarna Prendini in Agencija Zulin, kakor tudi v vseh večjih prodajalnicah in mirolilnicah.

Umetni zobje

Plombiranje zobov.

Izdiranje zobov brez

vsake bolečine

v zobozdravniškem kabinetu

Dr. J. Čermák in G. Zusche

TRST

ulica della Caserma št. 13, II. nadst.

Oglase treba naslovljati na Inzeratni oddelek „Edinosti“

NOVA PRODAJALN. BLAGA ZA MOŠKE OBLEKE

GIUSEPPE SPECHAR

TRST, ulica S. Caterina št. 9 -- Piazza Nuova

je bogato založena z veliko izbero zadnjih novosti za pomladansko sezono po jako zmernih cenah. — SPECIJALITETA PRAVEGA ANGLEŠKEGA BLAGA.

Izbira sraje, ovrtnikov, ovrtnic, zapetnic itd. — Na željo se pošiljajo vzorci.

Giuseppe Waldner

TRST - ulica Medla 3 - TRST

Zaloga jelovega lesa s prodajo na drobno in debelo. — OKVIRJI iz bukovega in jel. lesa.

Izbira vsakovrstnih obloženih in ostruženih predmetov iz bukovega in jelovega lesa itd.

Bogata izbira obložkov. — Lopate za pekárje.

G. Levi Minzi & Co.

Nova in bogata zaloga vsakovrstnega

POHIŠTVA

Spalne in jedilne sobe na izbero.

Najnovejši vzorci.

Trst, Via dei Rettori št. 1

Telefon št. 71 Romano IV

Ura z verižico !.

popolnoma zastonj.

Da seznanimo cenj. čitatelje z našo tvrdko, kakor tudi z našimi žepnimi urami za gospode in gospo, sklenili smo darovati vsakomur, ki nam pošlje za poštne stroške K 1.— (tudi v znakah) krasno uro z verižico in naš ilustrovani cenik.

Pišite takoj na tvrdko ur

HENRIK WEISS

Dunaj 99. Poštni predal.

NAGLUHI

ali oni, ki trpijo na ušesih, ako hočejo ublažiti ali ozdraviti bolečine, naj rabijo mojo

novo, pohojšano slušalico

Ista se mora nositi v ušesu. — Cena komadu K 7, dva komada K 13. Pošilja po povzetju

Alojzlj Schumann, Dunaj V

Leitgebasse 7

Prospekt zastonj in poštne prosto.

Po neverjetno visokih cenah

se večkrat kupuje blago za moške in ženske obleke. Temu se lahko izognete, ako naročite blago direktno pri tovarni. Zahtevajte tedaj brezplačno pošiljatev moje

zbirke jesenskih in zimsk. vzorcev

Imam v zalogi samo najboljše blago zadnjih novosti.

Franz Schmidt, Jägerndorf 103

Avstrijska Šlezija.

Imam v zalogi samo najboljše blago zadnjih novosti.

Franz Schmidt, Jägerndorf 103

Avstrijska Šlezija.

Imam v zalogi samo najboljše blago zadnjih novosti.

Franz Schmidt, Jägerndorf 103

Avstrijska Šlezija.

Imam v zalogi samo najboljše blago zadnjih novosti.

Franz Schmidt, Jägerndorf 103

Avstrijska Šlezija.

Imam v zalogi samo najboljše blago zadnjih novosti.

Franz Schmidt, Jägerndorf 103

Avstrijska Šlezija.

Imam v zalogi samo najboljše blago zadnjih novosti.

Franz Schmidt, Jägerndorf 103

Avstrijska Šlezija.

Imam v zalogi samo najboljše blago zadnjih novosti.

Franz Schmidt, Jägerndorf 103

Avstrijska Šlezija.

Imam v zalogi samo najboljše blago zadnjih novosti.

Franz Schmidt, Jägerndorf 103

Avstrijska Šlezija.

Imam v zalogi samo najboljše blago zadnjih novosti.

Franz Schmidt, Jägerndorf 103

Avstrijska Šlezija.

pravami gre stvar mnogo lažje in boljše izpod rok.

Da si ohranimo to kapljico tudi več let dobro, so potrebne hladne kleti in shrambe. Vsega tega vinogradnik sam ne premore, ampak edino sadruga je v stanu to vapošeno urediti. Razven posejavanja bi lahko za druga pripravljala tudi „berzmin“ za buteljke, ki je tudi neka posebnost tega okraja in tako fino vino, da lahko vapošeno konkurira z najboljšimi črnimi vini. In ravno „berzmin“ imajo v teh krajih dovolj, da bi se ga dalo izvažati v velikih množinah.

2.) Nadaljna naloga zadruga bi bila, da bi po možnosti vsprejemala od združnikov tudi grozdje drugih ne najboljših trt, da napravi iz njega dobro samizno vino, ga spravi v kupčijo, ali pa posreduje prodajo vina, ki ga združniki sami pripravljajo doma. To je zelo potrebno oziroma na vedno večjo množino pridelanega vina in na sočasno padajoče cene istega, ker v slučaju še nekoliko tako dobrih letin, kakor je bila lanske, se lahko zgodi, da vinogradniki v teh krajih ne bodo mogli spraviti svojega pridelka v denar. Pomislimo samo to, da se na lani pridelalo v treh vaseh približno 14.000 hl vina; uvaževati pa treba, da do sedaj novi nasadi amerikanških trt nikakor niso še v polni redovitosti.

Torej je za slučaj enako dobre letine po desetih letih pričakovati še mnogo več vina.

Kem pa z njim, ko nam Istra in Furlanija delati vedno večjo konkurenco? Nikar ne prigovarjati, češ, saj ga stočimo daloma po osmicah, deloma v gostilnah v domači vasi. S tem vam ni nikdar pomaganc, ker nazadnje si vendar spijete vino eden drugemu, a denarja iz drugih krajev vendar ne prihaja v vas. Pravi dobiček bodo imele te vasi še-le tedaj, ko bodo večino svojega vina izvažale iz vasi ven. Posredovanje vinske kupčije bi se dalo deloma izvesti tudi s prirejevanjem vinskih sejmov in razstav, ki privabljajo gostilničarje in trgovce z vinom v ta kraj. (Zvršetak pride).

Vesti iz Goriške.

x Iz Podgore. Oni delavec Jerončič, o katerem smo poročali, da ga je prijel stroj v papirnici ter poškodoval, je — umrl v soboto.

x Iz Prvačine poročajo, da je tam letos vse polno letoviščarjev. — Veselice, ki se je vršila v nedeljo, je vspela prav dobro.

x Peronospora. — Letos je ta bolezen močno razširjena. Posebno tam, kjer se je škropilo le enkrat ali dvakrat, so trte ponekod skoraj gole. Najbolj močno so prizadeti Vipavci in Brici. Po Krasu je mnogo manjše bolezn, ker so tód ponočne rose le majhne.

R zun listja je pričela peronospora napadati tudi jagode, ki pokajo in se sušijo. V nekaterih krajih po Vipavskem je izgubljenega neki do polovice grozdja vsled te bolezni.

x Vinska letina. Na Ogrskem, Nižavstrijskem in Štajerskem so imeli letos hudo peronosporo. Tamošnji vinogradniki so mislili, da bo tudi letos kakor zadnji dve leti brez peronospere in zato niso škropili. Upati je, da bo cene dobremu vinu letos kaj boljše, nego je bila dosedaj.

Vesti iz Istre.

Novi okrajni nadzornik. — Dosedanji okrajni šolski nadzornik na Krku, vadniški učitelj Karol Pribil, je imenovan nadzornikom hrvaških in slovenskih šol v voškem okrajnem gavarstvu.

Iz Podgrada v Istri nam pišejo: Iz našega okraja ribaja le redkokdaj kak glas v javnosti. — Ako bi sodil potem, bi človek mislil, da je pri nas vse v redu. Vendar temu ni tako.

Za danes se hočemo omejiti le na naše ceste. Osem mesecev je že, ko se ni delalo niti ene poštene ure na okrajni cesti proti kranski meji, t. j., proti Il. Bistrici. V kakem stanju se nahaja cesta, to si lahko predstavljamo. Trpi živina in trpe vozovi. Vendar se radi tega niso doklade nič zmanjšale. Predsednik občinskega odbora, naš nadžupan, se je izrazil, da sedaj ni čas za delo na cesti, ker je košnja. Zato niti cestar, ki je plačan zato, ne hodi na ceste.

Ne vemo, kaj delajo naši občinski odborniki? Zdi se, da duh Kratica (želostnega spomina) in Marotija še ni izumrl. Trebalo bi pač tudi pri nas velike metle.

Razne vesti.

Ruski izumitelj zrakoplova Katarinov se je to dni izrazil o svojem „aeromobilu“ imenovanem letalnem stroju kakor sledi: Če bi bil hotel jaz že obstoječe sisteme le spoiliti, bi že davno letal po zraku. Meni gre za to, da bi se moj stroj gibal v vseh smereh. Zamislil sem stroj popolnoma novega sistema, ki se more z mesta navpično dvigniti, ne da bi poprej teklo ob tleh. Tudi mora biti v stanu, obtežati v zraku na mestu in se spuščati poljubno proti zemlji. Če tudi držim svoje poskušne tajne in daleč od javnosti, vendar ne prikrivam nobenih podrobnosti državnim inženirjem.

Pristopne oblasti so na kurentnem o vseh izvršenih napredkih ter imam najboljše nade. Zvršil sem motor lastne iznajdbe, ki bo služil aeromobilu za horizontalno gibanje.

Po meni vnaprejetim sistem nadkrijuje v hitrosti 3 krat dosedanje poskuse. Po pogodbi z državo moram dovršiti poskusni stroj 22. avgusta (4. septembra po našem koledarju) letošnjega leta. Aparat se mora dvigniti navpično z najmanjšo utežjo 64 kil. ter mora biti usposobljen, da ostaja mirno v zraku. Goričmenjenega dne pričakujemo z gotovostjo zmagi.

Mali oglasi

Meblovano sobo se odda s 1. septembrom v ulici Commerciale št. 11, III. 2000

V Barkovljah-Boved proda se hiša s 1750 klt. obsegajočim vinogradom (v katerem se pridela 25 hl vina) 250 klt. gozda in kamolomom. Cena K 12.500. — Giacinto Gallina 4, KREMSER. 1388

Išče se mladenka za trgovino pohištva zmožna slovenskega, italijanskega in nemškega jezika. Naslov pove Inzer. odd. Edinosti pod št. 1387. (1387)

Sprejemem učenko za trgovino manufakturnega blaga. — Štefan Štekar, 1377 trgovec, Ajdovščina.

Fotograf Anton Jerkič Trst, Via delle Poste št. 10, Gorica, Gospodarska ulica št. 7. 1357

Automobilisti in motociklisti pozor!

Giuseppe Colonna, Trst

Specijalizirana vulkaniziranih poprav na pnevmatikah

Lastna delavnica: Ulica Acque št. 4

Vulkaniziranje, moja lastna specijalizirana, lastno izdelovanje Antiderapantov iz usnja in Caoutchouc-a, pokritja z gladkim gumijem, plakete in poprave z elastično na počenih ali preraztrganih pnevmatikah vsake znamke.

Poprave se izvršujejo točno in solidno ter se zjamčijo. CENE ZMERNE.

Novici in Novice

ne zamudite obiskati dobroznano slaščičarno ::

Matteo Stoppar :: Trst

ulica S. Giacomo št. 7 (Corso) - Filijalka: ulica Glus. Caprin št. 9

kjer najdete bogato in veliko izbero Konfetov bomboniere in slaščic po zmernih cenah. Vina in likerji prav dobri v botilkah. Telefon 1464

Prvi urad za revizijo prizive in inform.

v davčnih zadevah
Trst, ulica dell'Istituto 10, III, 5.

Sprejema sestavljanje pol za hišni, rentni, obrtni in osebni davek; preskrbuje prizive proti pretiranim odredbinam in pogrešenim klasifikacijam. Urad je skrajno zanesljiv in tajen. Odprto od 9. ure predp. do 1. pop.

NOVO POGREBNO PODJETJE H. STIBIEL in dr.

se je preselilo na

Corso št. 49 (Piazza Goldoni)

z bogato opremo za vsakovrstni pogreb.

in prodajalnice mrtvaških predmetov in vsakovrstnih vencev iz umetnih cvetic perle, porcelana itd. itd.

: Velika zaloga :

voščenih sveč.

Prodaja na deb. in drobno.



„Tržaška posojilnica in hranilnica“

✂ Piazza della Caserma št. 2, I. n. ✂

v lastni hiši (Vhod po glavnih stopnicah) Telefon 952

Ima na razpolago jekleno varnostno celico

ki je varna proti vplomu in proti požaru, v kateri so shramblce, ki se oddajajo strankam v najem in sicer

za celo leto kron 30 || za 6
za pol leta „ 20 || za 3

Shramblce so 24 centimetров visoke, 21 centimetров široke, 4 more nihče drugi odpreti kakor stranke, ki same osebno shra

Oddaja hranilnic

kateri se priporoča posebno staršem, da na ta najnovejši in naj

Nadaljna pojasnila daje zavod

iron 12

„ 6

Joboke. — Shramblce ne

kojih ni treba prijaviti.

navajajo štediti svojo deco

ih urah.

Nova gostilna na Nanosu pri g. Franju Jež bšt. 25. — Toči se izvršno belo vipavsko in črno istrsko vino. Dobi se tudi dobrega za želodec: namreč okusnega nancškega sira, slanice, piščancev in drugih raznovrstnih jedil. 1386

Gostilničar Kulot „Pri treh prijateljih“ v Gorici, ulica Caserma 11, se priporoča z dobro kuhinjo in izvršnim vinom. 1322

ANTON REPENŠEK

knjigovez v Trstu, via Ceollia 9

priporoča slavnemu občinstvu

svojo moderno urejeno delavnico,

v kateri se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela točno in po zmernih cenah,

— SVOJI K SVOJIM! —

Dr. Fran Korsano

Specijalist za sifilitične in kožne bolezni

ima svoj ambulatorij

v Trstu v ulici San Nicolò št. 9

(nad Jadransko banko)

Specijuma od 12. do 1. in od 5. in do 6. in pol popol.

POLIGON:

elektro-magnetični aparat

odpravi in pomaga tudi pri najhujših boleznih, kakor n. pr. revmatizem, protin, ischias, nespečnost, mrtvoud in druge bolezni. Vse podrobnosti se nahajajo v prospektu. Cena velikemu aparatu K 10, malemu K 6. — Pošilja samo po povzetju

Alojzij Schaumann

Dunaj V, Leitgebasse št. 7

HOTEL „ABBAZIA“

Ulica Geppa št. 20, Trst

(Piazza Caserma) popolnoma prenovljen in preskrbljen z vsem

komfortom. Sobe od K 2.— naprej.

Omibus k vsakemu vlakcu. Restavracija slov. in nemško kuhinjo.

Cene zmerne. Udani J. Woschitz.

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

Dr. Viktor Bandel
Trst, ulica San Giovanni 7, I. nads.
od 9. do 1. in od 3. do 6.

Aurelio Herbig

Civilni geometer. — Avtorizovani
zapriseženec

Trst, Corso št. 30

sprejme merenja, ekorporacije, instalacije itd.
splošno vsa geodetska dela,

ANTON SKERL

mehanik, zaprisoženi izvedenec

TRST, Carlo Goldonijav trg št. 11

Zastopnik tovarne koles in motokoles „Poc“

Napeljava in zaloga električnih svetilk, luči in prodaja gas
močnov, zonočnov, in fonografov. Zaloga priprav na točiti vso
lastna delavnica za popraviljanje sv. strojev, koles, motokoles itd.

Velika zaloga pripadkov po tovar. cenah.

TELEFON št. 1734.

Zdravnik in ranocelnik

Dr. Dinko Tecilazić

specijalist

za otroške bolezni

v ulici Stadion 6, I. n. Telefon 18, IV

(gledal Fenice).

ter ordinira od 2. do 3. ure popoldne.

PRODAJALNICA ŠVICARSKIH UR

JOSIP OPPENHEIM

ur in izdelovatelj časomerjav

Trst, Corso št. 5 (blizu knjigarne Vram)

BOGATA IZBERA zlatih, srebrnih

in kovinastih ur.

Stenske ure z modernim zvonilom.

PRSTANI, UHANI, VERIGICE itd. po zmernih cenah.

Popraviljanje se izvrši po dog. cenah in z garancijo

Bogomil Pino

bivši urar v Sezani

ima svojo

ново prodajalnice ur

v TRSTU

ul. Vinc. Bellini 13

nasproti cerkve svet.

Antona novega

Vsakovrstne verižice

po pravih tov. cenah

Cesare Levi

urar in dragotinar

Trst, Corso št. 41

se priporoča cenjenim odjemalcem, ker ima

sedaj veliko izbero

predmetov za darove

po jako zmernih cenah.